

175. Kaposvár, Kisgát III. ütem

(Somogy megye) R, B, Ró, Kö

A fenti településrészen több lépcsőben közművesített építési telkeket alakítottak ki. A III. ütemhez kapcsolódó útépitések és közműárok-ásások érintették a korábban megismert, terepbejárás azonosított régészeti lelőhelyet is, ezért itt megelőző feltárást illetve folyamatos szakfelügyeletet végeztünk 2008. február 7. és április 2. között.

1. lh.: Először a terepbejárás során lokalizált lelőhelytől É-ra tervezett út nyomvonalában húztunk egy kb. 3 m széles kutatóárkot, amelynek csak a Ny-i végében találtunk egy feltehetően római kori jelenséget. Összesen 95 objektumot tártunk fel. Ezek nagyobb része a bronzkorra, a kispostagi kultúra időszakára keltezhető. Két hatalmas méretű (kb. 20 m hosszú), mély, szabálytalan alakú objektumot bontottunk ki. Előkerült több nagyobb méretű, kerek, méhkas alakú tárolóverem, valamint számos kisebb-nagyobb gödör. A bronzkori objektumok igen gazdag leletanyagot tartalmaztak, nagy mennyiségű, változatos, nagy arányban mészbetétes díszítésű kerámiatöredék mellett több kő- és bronzeszköz darabja is előkerült.

A feltárt objektumok fennmaradó része római kori: 2 árok mellett 21 kisebb-nagyobb gödröt tártunk fel. Ezek is bő leletanyagot tartalmaztak. A kerámiatöredékeken kívül több vastárgyat találtunk bennük. Néhány kisebb méretű, kerámiaanyag hiányában pontosan nem datálható, de egyértelműen régészeti korú objektum is volt a területen. A déli út és a körforgalom nyomvonalában körülbelül 3400 m² felületet nyitottunk meg, amely objektumokkal sűrűn fedett volt. Megállapítottuk, hogy a lelőhely É-i és D-i irányban is folytatódik.

A feltárást során és annak befejezése után is folyamatosan felügyeltük a terület más részein folyó munkálatokat, ennek során, egy a feltáráshoz viszonylag közeli közműárkokban római tüzelőberendezést tártunk fel. Később, május 13-án, egy a korábban feltáráshoz közeli, attól K-re lévő, É-D irányú útszakasz humuszolása közben 6 őskori objektumot találtunk. Ezek közül 4 bronzkori volt, egy a badeni kultúra időszakába tartozott, egy nem tartalmazott leletanyagot.

2. lh.: 2008. április 7-én a terület ÉK-i részén végzett vízvezetékárkok ásása során a kotró két csontvázas sírt bolygatott meg. A további napokban összesen 7 középkori sírt tártunk fel. Több fülesgomb mellett egy vaskést és két patkót találtunk a sírokban. A sírok egymás közelében, nagyjából sorokba rendeződve helyezkedtek el. A temető ÉK-re folytatódhat.

Munkatársak: Németh Péter Gergely régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Gál Zoltán, Nyári Zsolt, Ambrus Edit technikusok.

MOLNÁR ISTVÁN

176. Kaposvár, Klebelsberg-kollégium

(Somogy megye) Ró

Kaposvár kispátói városrészében a 2108/45 hrsz. telken

lakóház alapárkainak kiásását felügyeltük. A telektől délre lévő út nyomvonalában 2007-ben régészeti feltárást folyt, amelynek során őskori és római kori objektumok kerültek elő. 2008. június 25-én kezdték meg a földmunkákat. Négy objektumot fedeztünk fel az alapárkokban, melyeket feltártunk és dokumentáltunk. Az objektumok római koriak voltak (Kr. u. 2–3. sz.), viszonylag nagyobb számú leletanyagot tartalmaztak, kapcsolatban álltak a lelőhelyen korábban feltárt római teleppel.

Munkatársak: Ambrus Edit, Gál Zoltán.

MOLNÁR ISTVÁN

177. Kaposvár, Somogyszobi vasút D-i oldala

(Somogy megye) Á

2008. november 17–18-án régészeti felügyeletet láttunk el az új gázvezeték építéséhez kapcsolódóan. Két csoportban, összesen 6 régészeti objektumot vizsgáltunk át, a leleteket összegyűjtöttük a gép által kitermelt földből. Négy objektum Árpád-kori gödör volt, a két távolabbi objektum patison kívül mást nem tartalmazott. Feltártuk az 1. sz. objektum K-i felét, kevés Árpád-kori fazéktöredéket és néhány állatcsontot találtunk.

Munkatársak: Ambrus Edit, Gál Zoltán és Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

178. Karakó, Alsó-mező

(Vas megye) Ő, Á, Kö

2008. november 7-én terepbejárást végeztünk a falu határában a község régészeti hatástanulmányához. Karakó D-i részén az Alsó-mező nevű dűlőrészen, a Marcal völgyének Ny-i magaspártjának széles platóján, friss szántott területen végeztük a régészeti terepbejárást. Négy – egymástól jól elkülöníthető lelőhelyet tudunk lokalizálni.

1. lh.: A falu belterületéhez közel eső, jól körbehatárolható területen – még belterületi szántón – rengeteg Árpád-kori és középkori kerámiatöredéket találtunk (Hrsz.: 123–136).

2. lh.: A Marcal széles platóján késő középkori településnyomot tudunk lokalizálni. Nagy számban középkori kerámiatöredékeket találtunk (Hrsz.: 090/9–10).

3. lh.: A Marcal magaspártjának széles platóján, egy nagyobb kiemelkedésen kerültek elő a leletek. Rengeteg őskori, Árpád kori és középkori kerámiát találtunk, valamint néhány pattintott kőeszközt és egy nagyobb, hólyagos bazaltból készült őrlőkő töredékét (Hrsz.: 090/7–8; 090/5).

4. lh.: A dűlő D-i részén, a falu határában egy nagyobb kiemelkedés hátán őskori és középkori kerámiatöredéket, pattintott kőeszközöket és egy alsó őrlőkő töredékét találtuk (Hrsz.: 084/2; 084/5).

A rengeteg Árpád-kori és középkori telepnyom jól igazodik az eddig már feltételezett kiszolgáló-telepek sorához, melyek a hajdani Marcal árterében egy kisebb magaslapon elhelyezkedő kisvárhoz kapcsolódtak.

A leleteket a Savaria Múzeumba szállítottuk.

Munkatársak: Kőszegi Ádám, Szilasi Attila Botond régésztechnikusok és Mátyus Magdolna rajzoló.

FARKAS CSILLA

179. Karakó, Homok-dűlő

(Vas megye) Ó, Á, Kö

2008. november 12-én terepbejárást végeztünk a fent említett dűlőben, ahol két új lelőhelyet regisztráltunk.

1. lh. (Hrsz.: 010/1): A lelőhely egy viszonylag nagy kiterjedésű dombháton fekszik, egy árkok által szabdalta, vízenyős területből kiemelkedve, 350 m-re a Marcal folyótól, hozzávetőlegesen egy 150×140 m-es területen. A leletanyag kisebb mennyiségű középkori kerámia, mely telepnyomra utal.

2. lh. (Hrsz.: 010/1; 265–270): Két árok közti kiemelkedő területen fekszik, melyet kisebb fás ligetek öveznek, a Marcal-folyótól mintegy 300 m-re. Kiterjedése 370×200 m. A leletanyag őskori, Árpád-kori, középkori kerámia, mely több periódusú megtelepedettségre utal.

Munkatársak: Szilasi Attila Botond, Kelbert Krisztina régésztechnikusok, Kutasi Nikoletta adattáros, Mátyus Magdolna rajzoló.

FARKAS CSILLA

180. Kardoskút, Fehér-tó

(Békés megye) Á, Sza

2008. szeptember 13-án helyszíni szemlét végeztem az 1943 óta ismert lelőhelyen, a Körös-Maros Nemzeti Park területén (Kardoskút 5.).

Minden évben van egy nap, amikor szárazabb időjárás esetén a meder is járható: repedezett, hófehér a sziksótól. A Fics-ér és a Fehér-tó közötti úton befelé az út felétől a tóig lehetett gyűjteni Árpád-kori edénytöredékeket, illetve azon a ponton, ahol az út egy derékszögben jobb kanyart vesz, ott szarmata kori edénytöredékeket is. Az említett kanyarnál egyébként egy magaslat is található, amely pusztai viszonylatban elég jelentősnek számít. Az általunk talált Árpád-kori edénytöredékek minden bizonnyal a „félszigeten” kétszer is megásott Árpád-kori falu templomának és temetőjének telepobjektumaihoz köthetők. Nem lehet kétséges, hogy a lelőhely az egykori Apácaegyházához(?) tartozik.

RÓZSA ZOLTÁN

181. Kállósemjén határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, Á

2008 folyamán megelőző feltárást végeztünk a MOL stratégiai gázvezeték nyomvonalára eső lelőhelyeken.

MOL 17. lh. (Csalintos): Terepbejárást során 2007. április 10-én a gázvezeték nyomvonalán a 167 jelű gázvezeték jelző tábla tövében, nem messze a fassortól találtuk a lelőhelyet. Az ÉÉNy-DDK-i gerincen gyűjtöttük a cserepeket. Talaja a 16. lelőhelyéhez ha-

sonló. Egy erdős résztől nyugatra fekszik egy kb. Ny-K-i dombvonulat közepe táján. A lelőhely kiterjedését 310×270 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 252 m-t érinthet. A leletek őskori településre utaltak.

A humuszolást állandó felügyelet mellett végezték április 4–7-én, amikor mintegy 10–15 objektum feltárás jelentkezett. Az ásást április 15–16-án végeztük el, 11 objektumot bontottunk ki. Közülük 2 természetes jelenségnek bizonyult, 4 ismeretlen korú cölöplyuk, valamint 2, valószínűleg a kora bronzkorra datálható gödör. A leletanyag szegényes.

MOL 18. lh. (Sík-dűlő): A Péterhalomról Kislétára vezető műút mellett, ahol az eléggé élesen kanyarodik és metszi a gázvezeték, egy dűlőút indul egy erdős rész déli szélén Ny felé. A lelőhely a műút és a dűlőút által bezárt sarokban indul. Itt egy alacsony, hosszan elterülő domb húzódik, mely a dűlő közepe felé erősen kiszélesedik. A lelőhely a műút másik oldalára nem nyúlik át – ott a domb erősen lebukik és mély, mocsaras rész van. Nem kedvező megfigyelési körülmények mellett egy kisebb feltárásos dombon terepbejárást során 2007. április 10-én, a Baromlaci-folyás DNy-i partján, a folyás irányába eső oldalon találtunk leleteket a sötét talajban. A lelőhely kiterjedését 415×300 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 328 m-t érinthet. A leletek őskori, császárkori és Árpád-kori településre utaltak.

A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat március 17-én adta át. A humuszolást állandó felügyelet mellett kezdtük március 14-én. A feltárást március 25-én Nagy Márta vezetésével kezdtük el.

MOL 19. lh. (Két-Erdő közti-dűlő déli rész): Terepbejárást során 2007. április 10-én két kisebb É-D-i dombháton a Baromlaci-folyás ÉK-i partján leleteket találtunk a sárga, laza homokos talajban. A 21. és a 19. lelőhely ugyanannak a lelőhelynek egy fasorral és úttal kettévágott két fele. A lelőhely kiterjedését 460×280 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 296 m-t érinthet. A leletek őskori és középkori településre utaltak. A humuszolás után az egyik házfoltban III. Béla érmet találtunk.

A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat március 17-én adta át. A humuszolást állandó felügyelet mellett kezdtük március 14-én. A feltárást április 2-án Jakab Attila vezetésével kezdtük el.

MOL 20. lh. (Két-Erdő közti-dűlő keleti rész): 2007. április 12-én terepbejárást során találtuk a lelőhelyet, mely egy fasor által kettévágott: alacsony kerek domb. Rajta áll a MOL-vezeték 15. számmal ellátott táblája. Talaja sárga, laza homok. Közepes intenzitású településre utaló cserepeket gyűjtöttünk. Őskori (rézkor?) és Árpád-kori településekre utaló nyomokat figyeltünk meg. A lelőhely kiterjedését 300×240 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 209 m-t érinthet. A humuszolás előtti detektoros keresés során egy római (Marcus Aurelius) ezüstdenart találtunk.